

ประโยค ป.ธ.๘
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

๑. ในพระพุทธพจน์นั้น พระสูตรที่มีอนุสนธิ ๑ เป็นธรรมชั้น ๑ ฯ พระสูตรใดมีหลายอนุสนธิ ในพระสูตรนั้น นับธรรมชั้นตามอำนาจอนุสนธิ ฯ ในบรรดาคาถาพจน์ทั้งหลาย การถามปัญหา ๑ เป็นธรรมชั้น ๑ การวิสัชนาครั้ง ๑ เป็นธรรมชั้น ๑ ฯ ในพระอภิธรรม การแจกติกะและทูกะแต่ละอย่าง และการแจกวาระแห่งจิตแต่ละวาระ เป็นธรรมชั้น ๑ ฯ ในพระวินัย มีวัตถุ มีมาติกา มีบทภาชนี มีอันตราบัติ มีอาบัติ มีอนาบัติ มีการกำหนดติกะ ฯ ในพระวินัยนั้น ส่วนหนึ่ง ๆ พึงทราบว่าเป็นธรรมชั้นแต่ละส่วน ฯ ว่าด้วยอำนาจธรรมชั้น พระพุทธพจน์มี ๘๔,๐๐๐ ธรรมชั้น ด้วยประการฉะนี้ ฯ

พระพุทธพจน์นี้ โดยไม่แยกประเภท ด้วยอำนาจแห่งรส มีอย่างเดียว แยกประเภทเป็น ๒ อย่างเป็นต้น คือ พระธรรมและพระวินัย อันคณะสงฆ์ผู้มีความเชี่ยวชาญ มีพระมหากัสสปเถระเป็นประธาน เมื่อจะสังคายนา ได้กำหนดประเภทร้อยกรองไว้ดังนี้ว่า ส่วนนี้ เป็นพระธรรม ส่วนนี้เป็นพระวินัย ส่วนนี้เป็นปฐมพุทธพจน์ ส่วนนี้เป็นมัชฌิมพุทธพจน์ ส่วนนี้เป็นปัจฉิมพุทธพจน์ ส่วนนี้เป็นพระวินัยปิฎก ส่วนนี้เป็นพระสูตรตันตปิฎก ส่วนนี้เป็นพระอภิธรรมปิฎก ส่วนนี้เป็นทีฆนิกาย ฯฯ ส่วนนี้เป็นขุททกนิกาย พระสูตรเป็นต้นเหล่านี้ เป็นนวัคคัสตฤคศาสน์ เหล่านี้เป็นพุทธพจน์ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้น ฯ การกำหนดร้อยกรองพระพุทธพจน์อย่างเดียวกันนั้น ก็หามิได้ ได้กำหนดประเภทสังคหะที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก แม้อื่นอีก มีเนกประการเป็นต้นว่า อุทานสังคหะ วัตตสังคหะ เปยยาลสังคหะ นิมาตสังคหะ มีเอกนิมาต ทุกนิมาต เป็นต้น สังยุตตสังคหะและปัณณาสกสังคหะ ร้อยกรองพระพุทธพจน์เสร็จโดยเวลา ๗ เดือน ด้วยประการฉะนี้ ฯ ก็ ในเวลาเสร็จสิ้นการสังคายนาพระพุทธพจน์นั้นแล้ว มหาปฐพีนี้ เกิดความชื่นชมยินดีว่า ศาสนาของพระทศพลนี้ อันพระมหากัสสปเถระได้กระทำให้ สามารถเป็นไปได้อีกตลอดกาลประมาณ ๕,๐๐๐ ปี ดังนี้ คล้ายจะให้สาธุการอยู่

ได้สะเทือน สะท้าน หวั่นไหว หลายครั้งจนถึงน้ำ (รองแผ่นดิน) เป็นที่สุด ฯ และ
ความอัศจรรย์ทั้งหลายอเนกประการ ได้มีปรากฏแล้วแล ฯ

๒. ถามว่า พระราชาได้ด้นมหาโพธิ์มาจากไหน ? ฯ ตอบว่า นัยว่า เมื่อ
สมณสามเณรยังมาไม่ถึง เพื่อจะรับเอาพระธาตุ ในเวลาก่อนแต่นั้นนั้นแหละ พระราชา
มีพระราชประสงค์จะส่งด้นมหาโพธิ์ไปยังลังกาทวีป ทรงพระดำริว่า เราจักส่งด้นมหา
โพธิ์ที่ไม่สมควรจะตัดด้วยศัสตรา ไปได้อย่างไรหนอแล จึงตรัสถามอำมาตย์ชื่อว่า มหา
เทวะ ฯ มหาอำมาตย์นั้น กราบทูลว่า ภิกษุผู้เป็นบัณฑิต มีอยู่มาก พระพุทธเจ้าข้า ฯ
พระราชาทรงสดับดังนั้นแล้ว รับสั่งให้เตรียมภัตตาหารเพื่อพระภิกษุสงฆ์ ในเวลาเสร็จ
ภัตกิจแล้ว ตรัสถามพระสงฆ์ว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ด้นมหาโพธิ์ของสมเด็จพระผู้มีพระ
ภาคเจ้า สมควรไปยังลังกาทวีปหรือหนอแล หรือไม่สมควรไป ฯ พระสงฆ์ได้กระทำ
ให้เป็นภาระของพระโมคคัลลีนุตตรติสสเถระ ฯ พระเถระถวายพระพรว่า เจริญพร
มหาบพิตร ด้นมหาโพธิ์สมควรไปสู่ลังกาทวีป ดังนี้แล้ว ได้กล่าวการอธิษฐานครั้งสำคัญ
๕ ครั้ง ของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ฯ การอธิษฐานครั้งสำคัญ ๕ ครั้ง มีอะไรบ้าง ฯ
ดังได้สดับมา สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบรรทมบนพระแท่นที่ปรินิพพาน
ทรงพระประสงค์จะให้ด้นมหาโพธิ์ประดิษฐานในลังกาทวีป ได้ทรงอธิษฐานว่า พระเจ้า
อโศกมหาราชจักเสด็จไปเพื่อรับเอาด้นมหาโพธิ์ ในกาลนั้น กิ่งด้านขวาของด้นมหาโพธิ์
จงขาดเองแล้วประดิษฐานในกระถางทองเกิด ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๘

แปลไทยเป็นมคธ

พ.ศ. ๒๕๔๕

๑. ตตฺถ เอกานุสนธิกั สุตตํ เอโก ฐมฺมกฺขนฺโธ ๑ ยํ อนนฺกานุสนธิกั ตตฺถ
อนุสนธิวเสน ฐมฺมกฺขนฺธคณฺนา ๑ คาคาพฺนเรสุ ปญฺหปุจฺจนํ เอโก ฐมฺมกฺขนฺโธ วิสขุชนํ
เอโก ๑ อภิธฺมฺเม เอกเมกํ ติกฺกทฺถภาชนํ เอกเมกญฺจ จิตฺตวาทฺภาชนํ เอโก ฐมฺมกฺขนฺโธ ๑
วินยฺเย อตฺถิ วตฺถุ อตฺถิ มาติกา อตฺถิ ปทฺถาชนํ ยํ อตฺถิ อนุตฺราปตฺติ อตฺถิ อาปตฺติ อตฺถิ
อนาปตฺติ อตฺถิ ติกฺกเจโท ๑ ตตฺถ เอกเมโก โภจฺจาโส เอกเมโก ฐมฺมกฺขนฺโธติ เวทิตฺตฺโพ ๑
เอวํ ฐมฺมกฺขนฺธวเสน จตฺตราสํติสสฺสวีสํ ๑

เอวเมตํ อภาทโต รสวเสน เอกวิธํ ภาทโต ฐมฺมวินยฺยาทิวเสน ทฺวิธาภิภาทํ
ทฺพุทฺธวณํ สงฺคายนฺเตน มหาภสฺสปฺปมฺมุเสน วสิคณฺเณน อยํ ฐมฺโม อยํ วินโย อิทํ
ปฐฺมทฺพุทฺธวณํ อิทํ มชฺฌิมทฺพุทฺธวณํ อิทํ ปจฺจิมทฺพุทฺธวณํ อิทํ วินยปิฎกํ อิทํ สุตตฺนตปิฎกํ
อิทํ อภิธฺมปิฎกํ อยํ ทิฆนิกายो ๑เป ๑ อยํ ชุทฺตทฺนิกายो อิมานิ สุตตาทินิ นวคานิ
อิมานิ จตฺตราสํติสสฺสวีสํ ๑ อิมํ ปภทํ ววฺฏฺฐเปตฺตวาว สงฺคีตํ ๑ น เกวลญฺจ
อิมเมว อณฺเณมปิ อุทฺทาสงฺคหฺวคฺคสงฺคหฺเปยฺยาลสงฺคหฺเอกนิปาททฺถกนิปาทาทินิปาทสงฺคหฺสํยุตต-
สงฺคหฺปณฺณาสกสงฺคหาทิมเนกวิธํ ตีสุ ปิฎฺเณสุ สนฺทิสฺสสมานํ สงฺคหฺปภทํ ววฺฏฺฐเปตฺตวาว เอวํ
สุตตฺทํ มาเสหิ สงฺคีตํ ๑

สงฺคีตปิรียสาเน จสฺส อิทํ มหาภสฺสปฺปคฺเคเรน ทสฺพลสฺส สาสนํ ปญฺจวสฺส
สสฺสปฺปมาณกาลํ ปวตฺตณสมตฺถํ กตฺตุนฺติ สณฺฆาตฺปโมทา สาธุการํ วีย ททฺมานา อยํ
มหาปฐฺวี อุทกปริยณฺตํ กตฺวา อนนฺกปฺปการํ สงฺกมฺปิ สมฺปกมฺปิ สมฺปเวริ ๑ อนนฺกานิ จ
อจฺฉริยานิ ปาตุรเหสนฺติ ๑

(ปฐมสมันตปาสาทิกา ทาหิรินิทาน หน้า ๒๔ - ๒๕)

๒. กุโธ รณฺณา ลทฺโธ มหาโพธิ์ติ ๑ ราชา กิร ตโต ปุพฺพเ เอว ธาตุคฺคหณฺตฺถาย
อนาคเต สุมเน ลงฺกาทีปํ มหาโพธิ์ เปสฺเสตุกาโม กณฺณุโข อสฺสคฺคฆาตฺตารํ มหาโพธิ์

เปสเสสสามีติ อุบายํ อปสฺสนโต มหาเทวํ นาม อมจํ ปุจฺฉิ ๑ โส อาห สฺนฺติ เทว พฺหุ
 ปณฺทิตา ภิกฺขุติ ๑ ตํ สุตฺวา ราชา ภิกฺขุสงฺฆสฺส ภคฺตํ ปฏฺิยาเทตฺวา ภคฺตกิจฺจาวสาเน สงฺฆํ
 ปุจฺฉิ คนฺตพฺพํ นุ โข ภนฺเต ภควโต มหาโพธินา ลฺงกาทีปฺนโนติ ๑ สงฺฆโม โมคฺคสึปฺต-
 ติสฺสตุเถรสฺส ภารํ อภาสิ ๑ เถโร คนฺตพฺพํ มหาราช มหาโพธินา ลฺงกาทีปฺนติ วตฺวา
 ภควโต ปณฺจ มหาอิฏฺฐานาติ กเถสิ ๑ กตฺมานิ ปณฺจ ๑ ภควา กิร ปรินิพฺพานมณฺเฑ
 นิปฺนโน ลฺงกาทีเป มหาโพธิปฺตฺติฏฺฐาปฺนตฺถาย อโสภมหาราชา มหาโพธิ คฺคหณฺตํ คฺมิสฺสตี
 ตทา มหาโพธิสฺส ทกฺขิณสาชา สยเมว จิหฺขิตฺวา สุวณฺณกฺฎาเท ปตฺติฏฺฐาตฺติ อิฏฺฐาสิ ๑

(ปฐมสมันตปาสาทิกา พาหิรนิทาน หน้า ๕๓)